

SORSVONAT

Az állomás peronján várakozó két ember nem hasonlított egymásra. Csupán a kopott pad, amelyen ültek, képezett közöttük egyfajta kényszerű közösséget.

Egyikük – már csak külsőségeiben is – igen egyszerű paraszt, talán hajléktalan benyomását keltette, az ingéről hiányzó néhány gomb, az évek óta koptatott barna zakó, nadrág, meg aztán a nyáridőben viselt poros bakancs – mind magukért beszéltek. Öregember volt már.

A másikról lerítt a pontos alaposság, bár egy avatottabb szem talán meserkéltnek könyvelhette volna el.

Finom szövetből szabott fekete öltönye, nyakkendője, fehér inge, kifogástalanul kezelt cipője, valamint a napfényben meg-megvillanó szemüvege – egyaránt ápoltságról, megfontoltságról tanúskodott.

Egyenes derékkal ült, tekintetét – mintha túlzott figyelemmel – a sínekre szegezte.

Néhány percnyi hallgatás után – miközben még csak egyetlen vonat sem zakatolt át az állomáson – a viseltes öltözetű, arcán megbékélt mosollyal, minden bevezetés nélkül mesélni kezdett:

– El tudja-e képzelni maga, mit jelent úgy a világra jönni, hogy aztán amikor a csecsemő először nyitja ki a szemét, és nagyon éhes, senkit sem lát maga körül, csak szörnyű bűdösséget és hideget érez? No, hát úgy nézzen rám, hogy ez a csecsemő én vagyok, csak valamennyit nőttem meg ráncosodtam azóta.

– olvasta-e valaha a Bibliát? – kérdezte, talán túlon túl halkán az úriember kinézetű anélkül, hogy szemét elfordította volna a sínekről. – Előrebocsátom, hogy ami a foglalkozásomat illeti, preparátor vagyok. Hullákat kozmetikázok, mondhatnám, a lélek használt öltönyeit alakítom ideiglenesen elfogadható állapotúra csak azért, mert az emberek túl nagy hangsúlyt fektetnek a külsőségekre.

Én lelkiismeretesen végzem ezt a fölöttébb igényes feladatot, bár meggyőződésem, hogy teljesen felesleges.

Munkámból fakadóan igen elmélyültem a Szentírás tanulmányozásában, és tudja, arra a következtetésre jutottam, hogy ez a mű tökéletes, kivéve a Genézist, vagyis a teremtést.

Jól figyeljen! – és hangja hirtelen durván erőssé vált: Nem létezne a halál, ergo: sem az én jól fizető, de visszataszító foglalkozásom, ha az első emberpár nem téved.

De kérdem én: Isten, az ő tökéletességében, nem óvhatta volna meg legértékesebbre tervezett teremtményeit az eredendő bűntől? Nem vezethette-e volna őket kézen fogva a helyes úton? Elégnek tekintette-e az intő figyelmeztetést? Hiszen a Teremtőnek tudnia kellett, hogy az ember kíváncsisága folytán óhatatlanul elbukik. Vagy talán ez is a cél? Érti, amit mondok? Erre adjon választ nekem! – sziszegte élesen.

A kopott öreg ugyanazzal a szelíd mosollyal az arcán, mintegy válaszként, csendesesen mondta:

– Maga nagyon szépen beszél, a legjobb pedig az lenne, ha én mindezt meg is érteném. Isten? Velem például mit akart? És mit akar még tőlem? Miután végigkoptattam az árvaházak ágyait, és nyomorultul, szeretet nélkül nőttem fel, öregedtem meg, megéri-e még nekem bármilyen keveset is gondolkodni?

A fekete öltönyös most lehalkította a hangját:

– Ön persze nem tudhatja, de nekem szilárd meggyőződése, hogy a világon semmi sem történik véletlenül. Higgye el nekem, az ön ingéről egyetlen gomb sem szakadt le oktanul és célszerűtlenül. Minden jól meghatározott szabály szerint működik. Hallott-e a párhuzamos világokról?

Persze hogy nem – válaszolt önmagának.

Hát tudja meg, nem kizárt, hogy halott szülei, akiket soha nem ismert, valahonnan látják, figyelik önt, persze egészen más szemmel és hozzáállással, mint születésekor tették.

Kétlem, hogy olyan közegben tartózkodnának, ahonnan pozitívan befolyásolhatták volna élete menetét, másképpen kétségkívül megtették volna. De hát mi történne, ha mindnyájan egyformák lennénk? Létezne-e egyáltalán öröm, netán boldogság?

– Tudja-e maga, mi az én örömöm? – kérdezett vissza az öreg őszinte derűvel. – Hát az, hogy nemsokára befut a vonat, amivel én a legközelebbi kisvárosba utazom. Ott leszálok és bevonulok az örültekházába. Ingyen eszem és alszom, és amikor öt-hat hónap múlva kijövök, a kevéske megspórolt nyugdíjamból veszek egypár juhot. Aztán kimegyek a mezőre, meghúzom magam valahol, és pásztorkodom. Vannak ám terveim nekem is – és jóízűen nevetni kezdett.

Valahol, nem is olyan távol, felvisített a vonat.

– Ez az! Hallotta? – csillant fel a ráncos arc.

– Igen sajnálom, hogy ön sem értett meg engem, talán nem is nagyon akart – mondta szinte szomorúan a szemüveges – először pillantva társára. – Kár, pedig valamivel boldogabbá tehettem volna. Apropos, tudja-e, ki a leggazdagabb ember? Az olyan rongyos nyomorult, mint ön, de csak halála után, hiszen ő akkor már sokkal többet tud, mint mi, relatív jólétben élők itt, ezen a sárgolyón. Ő akkor már ismeri az általánosan érvényes LÉNYEGET (csaknem betűnként hangsúlyozta a szót), amelyre mi itt csak áhítózunk. De jöjjön, sétáljunk odább, azonnal érkezik a vonatunk.

Az öreg élénken felállt, és együtt ballagtak az állomás túlsó vége felé a sínek mentén. A vonat már a kanyarban vágatott.

– Itt most megállunk – szólt szinte parancsolólag a fekete ember. – Pontosan ezen a helyen lesz a harmadik vagon ajtaja. Mindig arra szállok fel. Igen kényelmes.

Az öreg nem ellenkezett.

– Nézzen csak jobbra! – szólalt meg ismét a preparátor. – Látja, ugye, a vonatot? Mintha csak értünk küldték volna. – És először ő is felnevetett. Nevetése átragadt a toprongyosra, és végül már mindketten féktelenül hahotáztak.

A vonat szinte észrevétlenül futott be az állomásra. A kopott öreg is szinte észrevétlenül tűnt el a sínek között. Csak a mozdonyvezető látta a történeteket.

Az öltönyös ember – ápolt arcán mintha az öregtől átvett megbékélt mosollyal – ellenkezés nélkül tűrte, hogy kezére kattantsák a bilincset.

– Látták-e egyáltalán azt az embert? – kérdezte a hatóság embereitől. – Nem volt már semmi esélye ebben az életben. Istenem, milyen mérhetetlenül gazdag lehet már!

A báméskodók riadtan és értetlenül néztek egymásra. Pár óra múlva már ismét üres volt az állomás. Csupán két ember ült egymás mellett a peron kopott padján. Semmiben sem hasonlítottak egymásra.

A BALFASZ ÉS MÁSOK

A balfasz életében minden összefügg. Az ő esetében minden, balfasz-ságát hangsúlyozó tényező összejön. Van úgy, hogy nagy dioptriás szemüveget kénytelen viselni, de nem feltétlenül. A szemüveget tekintve amúgy sem maga a lencse a lényeg, hanem a ragtapasz, amely a balfasz-szemüveget itt-ott összetartja. Ha ez nem volna, érvényét veszítené az eszköz. A szemüvegnek nem lenne sem oka, sem rendeltetése.

A balfasz kezében almacsutkát szorongat, tenyere ragacsos tőle, de nem számít. Szemetesvödröt keres, ami persze a közvetlen közelében áll, a sarokban.

De hát éppen ez a baj: túl közeli, túl nyilvánvaló. Kiesik a balfasz látóköréből, ő síkok, vonalak után vizslat, amelyeknek sima mértanisága megoldhatná tájékozódási gondjait. A szögeket nem szereti. A keresgélésnek úgyszintén hosszúra kell nyúlnia időbelileg, különben a balfasz kihullna önnön balfasz-ságából, valami mást kellene keresnie, valami önállóságot, spontaneitást, ami az ő esetében érvénytelen, tehát hiábavaló munka lenne.

Végül valami módon mégiscsak jelez a vödör, talán élénk, krómvörös színe által. A balfasznak észre kell hát vennie, a vödör rákényszeríti jelenlétét.

Ő, a balfasz viszont hirtelen gyanakvóvá válik, sandán pislant a vödör felé, de nem közelít. Az almacsutka sem akar megválni az összeszorított tenyértől.

A balfasz tehát hátat fordít, zsebre vágja az almacsutkát, megnyalja markát.

Minden marad a régiben. Változatlanul és meghatározatlan ideig.
A vödör unottan ásít utána.

A cirkuszista egészen más:

Nem kimondottan légtornász, de az is, nem kimondottan állatidomár, de az is, nem kimondottan bohóc, de főleg az.

Ömlik, árad belőle a szó, az alaptalan bizonyítási szándék, a hamis terv. Mindig másoknak és nem ritkán másokért beszél. Mások helyett leginkább.

Nem tekint magába, hiszen ő nem is létezik mint egyén, csak mint naponta változó szereplő.

Üres zsebbel üzleti telefonhívásokat követel, félbeszakít gyűlést, összejöveteleket. Elvárásai vannak, csak legmagasabb szinten hajlandó tárgyalást mímelni.

– Ki itt az igazgató? – kérdi az újonc titkárnőtől. – Mit képzelnék, mindig várok még ebben az előszobában? Ne szöszmötöljenek a hátam mögött, mindent látok, mindent hallok. A rejtett integetéseket, jelzéseket is. Tehát vigyázat!

Óvele nem vitatkozik senki.

Őt egyszerűen szemberöhögik.

Villont viszont jobb elkerülni.

Pedig nem hétköznapi figura – mondják.

Még akkor sem ajánlatos összefutni vele, ha, tegyük fel, magában dudorászik a macskaköves sikátoron, és ajka szegletéből holmi barátságot sugalló mosolypenge villan elő.

Neki teljesen mindegy a halálnem, egyszerű rímtéma, kérdezzeti, elemezgeti...

Tehát nehogy arra vetemedj, hogy közhelyesen ráköszönj, mert ha észrevesz és visszabólint, megtörténhet, hogy még ugyanazon az éjszakán megír, kifoszt és eltemet.

EGY SZÜLETÉS NAP VÉGKIFEJLETE

Az előzmény

Mondhatnám, hogy idegen voltál? Semmiképpen. Talán inkább valami olyan furcsa bolygó, amelyről mindig tudtam, de amelyet sok fényév választott el tőlem, amelyhez életem pályája a lehető legritkábban közelített, egy emberbolygó, akivel nagyon kevés szót váltottam, de ezek a gyér szavak egy idő után mindig leülepedtek bennem, és ott lüktettek mintegy visszhangként következő találkozásunkig.

Ez a furcsa kapcsolat tette, hogy barátomnak tekintettelek, szóval el-elvétett jelenléted, kevés, jól megmért szavad és a többi, ami megkülönböztetett számtalan bőbeszédű és magas eszméjű ivócimborámtól.

Harmincharmadik születésnapodon beállítottam kis, bérelt padlásszobába, persze hívatlanul, egyedüli vendégként, és különösebb bevezető mon-

dóka nélkül újságpapírba tekert, ragasztószalaggal átkötött csomagot nyomtam a markodba.

Szó nélkül átvetted, majd hideg csapvízzel felöntött neszkávét tettél elém plastikpohárban, kanál nélkül, hadd kavarjam fel régi szokásunk szerint a hosszúkás kávéstasakkal. Mindketten mosolyogtunk, aztán, miközben a kávé szürcsölgettem, kibontottad a csomagot.

Három, durván megmunkált, rozsdás és ijesztő méretű szeg volt benne. Olyan, amilyent talán csak sok évszázaddal ezelőtt lehetett kapni holmi római piacon vagy kovácsműhelyben. Magam sem emlékszem, mikor és hol szereztem őket.

Egyáltalán nem lepődtél meg, mindössze a szokásosnál kissé figyelmebben fürkészted a cigarettafüstből fel-felbukkanó, ide-oda ugránczó szembogaramat. A további események aztán önmaguktól gyűrűztek tovább, huszonegyedik századi sorsodnak (sorstalanságodnak?) köszönhetően.

A piactér hatalmas pókhálóhoz volt hasonló. Pontosabban különböző, távolabbi rögzítőpontokból kiinduló számtalan keskeny utcácskából tevődött össze, amelyek egy központi arénában találkoztak akarva-akaratlanul, bárhonnan bármerre vették is kezdeti irányvonalukat. Itt, a modernnek tervezett, de erőltetett ízléssel kialakított piactéren zsúfolódtak össze a tökéletes rendszertelenséggel egymásba toluló, rikító színekben förtelmetlenkedő butikok is. A központi padok a koldusok tanyáját-fekhelyét képezték, de homogén réteget alkottak itt ugyanúgy a hajléktalan félkegyelműek, a drogfüggők meg a lázadó különcök is. És attól a bizonyos naptól kezdve te is közéjük tartoztál. Első rendhagyó éjszakádat egy kopott padon töltötted kartondoboz-takaró alatt. Hideg, csillagos éjszaka volt.

Kora reggel azonban már munkához láttál. Először is „átlépésed” kelteit, tartozékait kezdted gyűjtögetni, úgymint hosszabb-rövidebb, gyakorlatlan deszkadarabokat, szegecseket, csavarokat, különféle szerszámokat. Persze, rövidesen megjelentek a szájtáti, bamba sznobizmusba görcsölődött idegenek, deszkavékony vagy bálnatestű turisták, egyszerűen kíváncsiak vagy neurotikusan rángatózó nézelődők, akik rágógumit kérődzve kérdezősködtek, ám kevésbé értve egymást, nemsokára előkapták videokameráikat, fotómobiljaikat, és éhesen hunyorogtak minden vezércikket sejtető eseményre hatalmas dioptriájú szemüvegeik mögül. Ahogy koporsód, amelynek ácsolásán munkálkodni kezdted, formát kezdett ölteni, a báméskodók száma is hatványozottan megnövekedett, mert tény, hogy mégiscsak egyedi jelenség voltál te ott deszkáiddal, szegecseiddel, mérőlécceddal. Nem siettél, meg aztán a koporsót is a lehető legigénytelenebbre tervezted. Minden simán ha-

ladt volna, csakhogy bizony előfordult, és nem is egyszer, hogy bekísértek a rendőrszere igazolás és úgymond kioktatás végett, de hát nem lévén sem különösebb csend-, sem rendháborításról szó, pár óra után szabadon engedtek.

Végül a koporsó elkészülvén, méretre kipróbáltatván, a látszólag egyszerűbb, ám sokkal nagyobb erőt igénylő munkába vágta. Természetesen két nagyon masszív, súlyos farönkre volt szükséged, mely kellékek biztosították volna majd koporsóba kerülésed végső aktusát. A rönktelep a város szélén húzódott, onnan cipelted két napon keresztül az embertelenül súlyos gerendákat a piactérig, elkerülve a szélesebb és forgalmasabb utcákat, nehogy egyéb bonyodalmakba keveredjél. Miután sikeresen teljesítetted ezen utolsó feladatodat is, lihegve, csaknem önkívületben aludtál huszonnégy órán át egy bokor árnyékában. Másnap, valamennyire feléledve, néhány erős vaskapoccsal összeillesztetted a kereszt két elemét. Végeztél hát. És én mindezt láttam, sőt, napról napra figyelmesen követtem, de nem szólhattam közbe, nem annyira gyávaságom, mint inkább fatalista, talán beteg elkötelezettségem miatt.

A végkifejlet

Körülbelül tíz nappal az előkészületek megkezdése után hozzáfogtál végső fellépésed véghezviteléhez. Kevéssel hajnalhasadta előtt, egy gránitkőre állva néhány szót intéztél az immár szép számban összesereglett tömeghez.

Kopott, koszos farmered, szakadozott kockás inged jelét sem adta valamiféle karizmatikus kisugárzásnak, szöveged sem volt különb: – Anyám azon a napon szült engem, amely megengedhette, hogy ezen a napon eltávozhassak – így kezdted beszédedet: – Higgyék el, nem én akartam ezt, hanem az események alakulása. Valaki nemrég megemlékezett harmincharmadik születésnapomról, ajándékát pedig méltóképpen meg szeretném hálálni. Nehogy azt higgyék, hölgyeim és uraim, hogy közeli távozásom a legkisebb mértékben is megváltoztatja majd életük menetét. Nehogy azt higgyék, mert csalódní fognak, azt pedig nem szeretném. Az egyetlen változó alany én magam leszek. No, lássunk hozzá!

Ráfeküdtél a keresztre, a lehető legmegfelelőbb pozícióban, majd kezdedbe vetted az első irdatlan szeget. Két lábfejedet egymásra helyezted, és a jobb kezdedben tartott kalapáccsal hatalmas erejű csapást mértél a szeg kocka alakú fejére, amely azonnal szinte tövig hatolt a fába. Sokan hisztérikusan visítozni kezdtek, rádöbbenve, hogy túllépted a határt, hogy több ez egy jól felépített színjátéknál. Sötét vér csordult elő az immár összekovácsolt lábfe-

jekből, ám furcsa módon fájdalmat nem éreztél. Csupán valami zibbadás-féle húzódott fel egészen combod közepéig. A második szeget pár perccel később bal csuklódba ütötted, ekkor már ellenőrizhetetlenné vált a tömeg, egy ferde szemű nő elájult, sokan mobiltelefonjukon klimpíroztak veszettül. Teljes lett a nyelvzavar.

– Jöjjön már valaki! – hörögted rekedten. – Még maradt egy szeg!

Szinte könyörögve néztél körül, ám az imént oly kíváncsi embergyűrű mintha hirtelen eltűnt volna. Akkor, egyetlen szabad kezeddal inged zsebéből papírcetlit, ceruzát kapartál elő, és maradék erőddel írni kezdtél valamit. Sikerült befejezned, mielőtt a mentősök megérkeztek. A papír a kockakőre hullt, ott hányódott, végül én vettem fel. Kedves, naiv, születésnapi köszöntővers volt. Szövegét több okból kifolyólag nem közölhetem.

Téged természetesen elvittek valamerre, a nép is lassacskán szétszéledt. Már esteledett, mire örvénylő gondolataim engem is hazasodortak. Mindent összegezve elmondhatom, hogy végignéztem egy ember részleges születését és halálát. Sőt, személyesen hozzájárultam mindehhez. Azóta is úgy érzem, nagy a tartozásom. Meggyőződése, hogy az utolsó, harmadik szeget nekem kellett volna beütnöm a keresztfába. A végkifejlet teljessége végett. Itt azonban tévedtem, sőt, óriási mulasztást követtem el, amelynek súlya minden bizonnyal életem végéig kísérteni fog, hiszen barátod, ítélőbírád, tökéletlen hóhérod voltam egy időben, és mindez egy furcsa, de elkerülhetetlen dráma kedvéért.

Néha látom (álmodom?), hogy elindulsz velem, valahonnan nagyon távolról a város irányába, kikötünk a kis padlásszobában, és elém teszed a jéghideg csapvízzel felöntött nesz kávét, persze csak úgy, kanál nélkül. És szó nélkül, rebbenéstelen szemmel figyeled a sűrű cigarettafüstből előbukkanó, zavartan ide-oda ugráló szembogaramat. Hát ennyi volt... egy születésnap... a harmincharmadik.